

Schoolondersteuningsprofiel VSO

Heliomare College Alkmaar

2020

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Algemene gegevens	4
Collectieve ambitie van Heliomare onderwijs	5
Kenmerken en uitgangspunten van Heliomare Onderwijs	5
Basisondersteuning	6
Doelgroepindeling voortgezet speciaal onderwijs	7
Pedagogisch en didactisch klimaat.....	9
Voortgezet Speciaal Onderwijs	11
Onderwijsbouwwerk VSO Heliomare Onderwijs	11
Bijlage Heliomare College Alkmaar	16

Inleiding

Dit **schoolondersteuningsprofiel voortgezet speciaal onderwijs** van het Heliomare College Alkmaar informeert de inspectie en de verschillende samenwerkingsverbanden, onze partners, ouders en verwijzers binnen de samenwerkingsverbanden primair onderwijs en voortgezet onderwijs over het ondersteuningsaanbod van de verschillende locaties van de Stichting Heliomare Onderwijs.

Dit schoolondersteuningsprofiel geeft in de eerste plaats antwoord op de vraag hoe Heliomare Onderwijs kan voldoen aan de ondersteuningsbehoefte van een leerling en op welke wijze. Het schoolondersteuningsprofiel beschrijft de mogelijkheden die Heliomare Onderwijs heeft om specifieke groepen leerlingen te ondersteunen op de eigen scholen, maar ook op de reguliere scholen. Daarnaast vormt het de basis voor de communicatie met ouders en is het richtinggevend voor ons professionaliserings-beleid.

Bovenschools draagt dit schoolondersteuningsprofiel bij aan het proces in verschillende samenwerkingsverbanden gericht op afspraken over de basisondersteuning en het bepalen aan welk niveau van ondersteuning onze school binnen elk samenwerkingsverband kan voldoen.

Heliomare Onderwijs heeft een apart schoolondersteuningsprofiel voor het primair speciaal onderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs.
Intern werken we het schoolondersteuningsprofiel in detail uit naar concreet aanbod voor onze leerlingen.

Alkmaar, Bergen en Heemskerk, februari 2020

Managementteam Heliomare Onderwijs:

Frits Wichers, manager Heliomare Onderwijs

Roos Breeuwer, Heliomare College Alkmaar (VSO)

Piet Klein, Heliomare College Heemskerk (VSO)

Pjotr Neering, Heliomare College Heemskerk (VSO)

Jolande Brinkman, SO De Alk

René Krom, SO en (V)SO EMB De Ruimte

Judith Reckers, SO en (V)SO EMB Heliomare onderwijs Heemskerk

Algemene gegevens

Centraal contact voor alle vestigingen:

Stichting Heliomare Onderwijs

Raad van Bestuur

Postbus 78, 1940 AB Beverwijk

Relweg 51, 1949 EC Wijk aan Zee

T 088 920 88 88

E info-onderwijs@heliomare.nl

<https://www.heliomare.nl/hoe-kunnen-we-u-helpen/onderwijs/>

Locaties voortgezet speciaal onderwijs Heliomare:

Heliomare College Heemskerk

Afdeling Arbeid en Dagbesteding

Afdeling Vervolgonderwijs

De Velst 1

1963 KL Heemskerk

T: 088 920 80 00

E: info-onderwijs@heliomare.nl

<https://www.heliomare.nl/locaties/heliomare-college-heemskerk-voor-voortgezet-speciaal-onderwijs-vso/>

Heliomare College Alkmaar

Afdeling Arbeid en Dagbesteding

Amstelstraat 5

1823 EV Alkmaar

T: 088 920 90 60

E: hc-alkmaar@heliomare.nl

<https://www.heliomare.nl/locaties/heliomare-college-in-alkmaar/>

Locaties speciaal onderwijs Heliomare:

Heliomare onderwijs

De Velst 1

1963 KL Heemskerk

T: 088 920 80 00

E: info-onderwijs@heliomare.nl

<https://www.heliomare.nl/locaties/heliomare-speciaal-onderwijs-in-heemskerk/>

De Alk

Van Harenlaan 23

1813 KE Alkmaar

T: 088 920 90 00

E: info@dealk.heliomare.nl

<https://www.heliomare.nl/locaties/heliomare-de-alk/>

De Ruimte

Oudtburghweg 3

1862 PX Bergen (NH)

T: 088 920 60 00

E: post@deruimte.heliomare.nl

<https://www.heliomare.nl/locaties/heliomare-de-ruimte-in-bergen/>

Collectieve ambitie van Heliomare onderwijs

Het onderwijs van Heliomare is bijzonder en wordt gegeven vanuit de missie van Heliomare: 'niemand aan de zijlijn'. In onze visie heeft iedereen in onze samenleving talenten en mogelijkheden. Aansluiten bij iemands talent, bij wat iemand kan, brengt iemand in zijn kracht. Dat geldt ook voor onze leerlingen. We geloven erin dat we niet beperkingen maar mogelijkheden centraal moeten stellen. Aansluiten bij mogelijkheden geeft perspectief. Perspectief op naar vermogen optimaal deelnemen aan onze samenleving.

In navolging op de missie van Heliomare: '*niemand aan de zijlijn*' is de visie van Heliomare onderwijs:

Heliomare Onderwijs zet expertise in om leerlingen met een specifieke onderwijs- en ondersteuningsbehoefte voor te bereiden op een zo zelfstandig mogelijke participatie in de samenleving.

De diversiteit van onze leerlingen in intelligentie, lichamelijke en verstandelijke beperkingen, leer-, gedrags- en/of sociaal-emotionele problematiek is groot.

De scholen binnen de Stichting Heliomare Onderwijs werken integraal samen met Heliomare Revalidatie, Arbeid en Sport. Heliomare Onderwijs is een bovenregionale voorziening die kinderen en jongeren op basis van hun ondersteuningsbehoefte en ontwikkelingsperspectief onderwijs biedt voor een duurzame integratie in de samenleving.

Plaatsing op één van de locaties is alleen mogelijk met een toelaatbaarheidsverklaring van een samenwerkingsverband.

Kenmerken en uitgangspunten van Heliomare Onderwijs

Heliomare Onderwijs

- Realiseert voor elke leerling op basis van het ontwikkelingsperspectief passend onderwijs voor optimale deelname aan de samenleving.
- Werkt vanuit gedeelde verantwoordelijkheid op basis van actieve betrokkenheid en heldere communicatie met ouders, kinderen en jongeren aan de realisatie van onderwijs- en ondersteuningsaanbod.
- Is ambitieus en werkt vanuit een missie en visie planmatig aan innovatie en het verbeteren en borgen van kwaliteit.
- Wordt gekenmerkt door professioneel handelen binnen een veilig, uitdagend en respectvol leerklimaat.
- Heeft professionals met specifieke competenties die samenwerken in een multidisciplinaire omgeving.
- Zet aangepaste voorzieningen in op het gebied van de fysieke omgeving, vervoer, ICT, leer- en hulpmiddelen en materialen.
- Beschikt over expertise op het gebied van onderwijs, revalidatie, vrije tijd, sport en arbeid.
- Is verantwoordelijk voor het ontwikkelen en uitwisselen van kennis en expertise Heliomare breed in afstemming met een eigen Research & Development-afdeling en Heliomare Academie Kind/Jeugd.
- Werkt toekomstgericht, oplossingsgericht (OGW), handelingsgericht (HGW) en interdisciplinair.
- Heeft professionals die ondersteuning bieden vanuit de externe dienst aan de scholen van de samenwerkingsverbanden, vraaggestuurd en op maat.

Basisondersteuning

Er is een verschil in definiëring van basiszorg in het reguliere onderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs. Immers waar reguliere ondersteuning niet voldoende is en gespecialiseerde ondersteuning nodig is, kan speciaal onderwijs nodig zijn. Heliomare Onderwijs focust op de kwaliteiten en sterke kanten van het kind en accepteert beperkingen daarin. Een persoonsgerichte en toekomstgerichte benadering in de context van het systeem waarin de leerling functioneert. Onze ondersteuning is erop gericht alle leerlingen een passende plek te bieden op één van onze locaties of binnen het reguliere (beroeps) onderwijs.

Doelgroepindeling voortgezet speciaal onderwijs

Er is een nieuw Landelijk model doelgroepindeling voor het voortgezet speciaal onderwijs ontwikkeld. Dit model geeft in hoofdlijnen een helder overzicht weer van de verschillende doelgroepen, de ondersteuningsbehoefte en de uitstroombestemmingen. Het model is hieronder weergegeven.

Heliomare Onderwijs brengt de leerlingen in beeld met behulp van het landelijk doelgroepenmodel. Het model is een matrix maar leest niet van boven naar beneden. Het doelgroepenmodel wordt gebruikt om leerlingen in de juiste leerroute en groep te plaatsen.

De complexe situatie van individuele leerlingen wordt in beeld gebracht op de vijf dimensies van menselijk functioneren:

1. Verstandelijke mogelijkheden: IQ (verbaal en per formaal).
2. Adaptief gedrag: een inschatting van de ontwikkelingsleeftijd, het cognitief functioneringsniveau en de leerstandaard.
3. Participatie: omschrijving van functioneren in andere settings zoals gezin, sportclub.
4. Gezondheid en etiologie: omschrijving van fysieke en medische situatie.
5. Context: omschrijving van de sociale en fysieke omgeving.

Ondanks alle verschillen tussen onze leerlingen zien we ook gemeenschappelijke kenmerken. Die kenmerken zijn geclusterd in zeven doelgroepen. Deze doelgroepen zijn gerelateerd aan de mate van verstandelijke ontwikkelingsmogelijkheden en adaptief functioneren.

Het werken met het landelijk doelgroepenmodel levert een belangrijke bijdrage aan het vergroten van:

- De opbrengstgerichtheid van het onderwijs (kwaliteitszorg).
- Het doelgericht plannen van het onderwijs aan leerlingen.
- Het maken van beredeneerde keuzes in leerlijnen en onderwijsaanbod.
- Een betere afstemming met ouders en leerling.
- Een goede overgang naar vervolgonderwijs, arbeidsmarkt of dagbesteding.

Met het doelgroepenmodel worden nadrukkelijk alle factoren van het kind betrokken. Deze brede interpretatie is van groot belang, zeker als de cognitieve mogelijkheden en de sociale vaardigheden ver uit elkaar liggen. Anderzijds voorkomt het model 'onderpresteren' of 'ondervragen' en overschatting van leerlingen, doordat het model alle factoren die van invloed kunnen zijn op de ontwikkeling van de leerling zichtbaar maakt. Aan de hand hiervan wordt de leerroute en het onderwijsperspectief bepaald. Bovendien worden cognitieve prestaties en het benutten van mogelijkheden en talenten van leerlingen gestimuleerd.

Dit beeld leggen we vast in het ontwikkelingsperspectief (OPP). Het duidt tevens een passende uitstroombestemming. Vanuit verschillende expertises en op verschillende momenten wordt vervolgens bepaald wat de leerling nodig heeft om op het gewenste niveau uit te stromen. Dit is een proactief en cyclisch proces.

Landelijk doelgroepenmodel VSO

Elke leerling in beeld

		1	2	3	4		5	6	7		
Totaal IQ		< 20	20 - 34	35 - 49	50 - 69	PRO 55-80	70 - 89	90 - 110	> 110		
Indeling Inspectie		< 35		35 - 49	50 - 69		70 - 79	80 - 89	90 - 110	110 - 120	> 120
Ontwikkelingsleeftijd (SEO)		0-2 jaar	2-5 jaar	5-8 jaar	8-12 jaar		12-16 jaar		kalenderleeftijd	kalenderleeftijd	
Didactisch functioneringsniveau				FN E3-E4	FN M5-E6		Referentieniveau 1F/ onderdelen 2F	Referentieniveau 2F	Referentieniveau 3F-4F		
Leerstandaard		Plancius 1-6 VSO niveau 2	VSO niveau 6	VSO niveau 9	VSO niveau 12	VSO niveau 12/14	VSO niveau 14 Streven naar eind- termen VO	VSO niveau 16 Conform eindtermen VO	Conform eindtermen VO		
Leerroutes Passende Perspectieven PRO				Passende perspectieven Pro leerroute D	Passende perspectieven Pro leerroute C	Passende perspectieven Pro leerroute B	Passende perspectieven Pro leerroute A	Passende perspectieven VMBO leerroute 2F (taal)	Passende perspectieven VMBO leerroute 2A en leerroute 2F (rekenen)		
Leerroutes Passende Perspectieven VMBO BBL/KBL											
Leerkenmerken		Sensomotorisch en gevoelsmatig	Pragmatisch	Egocentrisch	Egocentrisch en perform aal		Perfomaal en ongericht	Toepassingsgericht	Betekenisgericht		
Onder- steunings- behoefte t.a.v.	leren en ontwikkelen	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig		Incidenteel	Op afroep	Leeftijdsadequaat		
	 sociaal-emotionele ontwikkeling	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig		Incidenteel	Op afroep	Leeftijdsadequaat		
	communicatie	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig		Incidenteel	Op afroep	Leeftijdsadequaat		
	fysieke situatie	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig		Incidenteel	Op afroep	Op afroep		
	medische situatie	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig		Incidenteel	Op afroep	Op afroep		
Uitstroombestemming		Belevingsgericht	Taakgericht en activerend	Beschut werk**	Arbeid		Arbeid met certificaten MBO Entree	MBO 2/3/4	MBO 3/4 HBO/WO		
		Dagbesteding		(beschutte) arbeid **			Arbeid/ Vervolgonderwijs	Vervolgonderwijs			

** De uitstroombestemming beschut werk/ (beschutte) arbeid is aan veel discussie onderhevig. De uitstroombestemmingen in het landelijk doelgroepenmodel (2018) zijn vormgegeven op basis van hoe de situatie er heden ten dage uit ziet qua **wet- en regelgeving** (Participatiewet). Dit weerspiegelt niet per se de werkelijkheid/de praktijk. Dit is een bewuste keuze in het model. We hebben gekozen om hier de **theoretische situatie** aan te houden, omdat die ons voorgeschreven wordt door nieuwe regels. Maar belangrijker nog: we willen graag zelf als sector inzichtelijk maken waar de schoen wringt. Wanneer meer (V)SO-scholen met het landelijk doelgroepenmodel gaan werken, wordt op steeds grotere schaal duidelijk dat de theorie de praktijk hier niet weerspiegelt en wellicht op deze manier niet houdbaar is. In de zin dat als we wet- en regelgeving met zijn allen volgen zal blijken of dit wel of niet haalbaar zal zijn.

Onderlegger leerkenmerken

1	2	3	4	5	6	7
Sensomotorisch en gevoelsmatig	Pragmatisch	Egocentrisch	Egocentrisch en perfoormaal	Perfoormaal	Toepassingsgericht (Vermunt)	Betekenisgericht (Vermunt)
Het leren is sterk gebonden aan het hier en nu en aan de fysieke omgeving en het eigen lichaam	Door te doen, ervaren en herhalen leert de leerling. Concrete praktische voorbeelden bieden ondersteuning.	De leerling wil leren wat nuttig is om zelfstandig het alledaagse leren te hanteren, concreet, dichtbij in tijd en ruimte en gericht op de eigen emotionele beleving.	De leerling wil leren wat nuttig is om zelfstandig het alledaagse leven te hanteren. Ook kan de leerling modellen, schema's en diagrammen gebruiken om opgedane kennis te structureren.	De leerling werkt met en past toe algemene en vakspecifieke strategieën en metacognitie.	De leerling richt zich vooral op de toepassingsmogelijkheden van de leerstof. Hij wil weten of de leerstof relevant is voor de praktijk en heeft vooral behoefte aan concrete informatie en voorbeelden.	De leerling richt vooral zijn aandacht op de te bestuderen stof. Hij onderzoekt standpunten, ideeën en conclusies, legt verbanden en vormt zijn eigen mening.

De informatie over het doelgroepenmodel, kijkwijzers en invulwijzers zijn te vinden op de website van Lecso: <https://doelgroepenmodel.lecso.nl>

Voor een overzicht van de uitstroomgegevens van onze scholen verwijzen we u naar de website www.scholenopdekaart.nl

In het voortgezet speciaal onderwijs bereiden we leerlingen voor op een zo zelfstandig en onafhankelijk mogelijk leven in onze samenleving, naar een participierend niveau. De leerling staat centraal en is, zoveel als mogelijk, eigenaar van zijn leer-ontwikkelingsproces. Het onderwijs op onze scholen daagt leerlingen uit hun talenten zo optimaal mogelijk te ontwikkelen. Vanuit onze visie dat de leerling centraal staat maken we gebruik van bepaalde tools om maatwerk te leveren. Zoals:

- coaching gesprekken als basis voor alle leerlingen,
- contextuele leerlingbegeleiding (BVS, belevingsvragenlijst),
- principes van Person driven planning binnen arbeid,
- loopbaanoriëntatie en begeleiding (LOB) (vervolgonderwijs),
- bevindingen uit 'Ik ben in Beeld 'binnen EMB (Dagbestedingsgroepen).

Pedagogisch en didactisch klimaat

Het pedagogisch klimaat op onze scholen kenmerkt zich door de volgende waarden: Veilig Samen Groeien.

Elke leerling heeft een grote behoefte aan een veilig klimaat om te kunnen leren en vertrouwen te ontwikkelen in hun mogelijkheden. Het schoolklimaat op de locaties van Heliomare Onderwijs is respectvol, stimulerend en uitdagend. Dat is de voorwaardelijke basis waarop het onderwijsaanbod succes heeft. Op onze locaties worden de leerlingen positief benaderd, wordt de motivatie en participatie om te leren versterkt. De zelfregie van leerlingen is onderdeel van het leren maken van keuzes en zelfredzaamheid. Onze leerlingen weten dat ze indien nodig extra tijd of herhaalde instructie krijgen en in eigen tempo kunnen werken. Ons veilig schoolklimaat moedigt coöperatief leren aan. Het proces waarbij de leerling zijn beperking erkent en uiteindelijk accepteert, talenten ontwikkelt en mogelijkheden benut, wordt interdisciplinair ondersteund.

Binnen Heliomare Onderwijs werken we met het programma 'Beste Vrienden' van 'De Vreedzame school' op zowel het SO als VSO EMB. Dit is een programma voor sociale competentie en democratisch burgerschap. Het staat voor een pedagogische benadering waarbij niet zozeer de individuele leerling, maar de leerling in zijn sociale context centraal staat.

Voor het VSO is gekozen voor het Leefstijl-programma. Hierin worden jongeren bewustgemaakt van het 'goed omgaan met elkaar' aan de hand van verschillende thema's. Niet alleen het individu wordt hierdoor sterker, maar ook de groep. Het bevorderen van positieve groepsrelaties speelt in de Leefstijl-lessen een grote rol.

Er is intensieve aandacht voor alle leergebied overstijgende kerndoelen voor de onderscheiden doelgroepen, met een accent op sociaal gedrag, sociaal emotionele ontwikkeling, leren leren en leren omgaan met beperkingen. Het onderwijs is gericht op het geven van inzicht aan de leerling, zodat deze leert te reflecteren en te anticiperen op eigen gedrag en leerhouding. Dit wordt aangepast aan de mogelijkheden van de leerling. Waar een leerling niet in staat is te reflecteren, richten we de omgeving zo in dat deze leerling met hulp kan functioneren.

Heliomare Onderwijs werkt handelingsgericht en bevordert de zelfredzaamheid van de leerling op sociaal, emotioneel, educatief en fysiek gebied en de oriëntatie op zijn toekomstige participatie in de maatschappij. Het eigenaarschap van de leerling en zijn ouders zijn uitgangspunt. De leerling en zijn ouders worden ondersteund om realistische doelen te stellen. Hierbij is het van belang om met elkaar te bepalen wat de leerling nodig heeft en hoe de professionals hieraan tegemoet kunnen komen.

De locaties hanteren de handelingsgerichte cyclus: intake, strategie, onderzoek, indicering en advies.

Leerlingen worden op basis van hun ontwikkelingsperspectief geplaatst op een leerroute binnen één van de groepen. Binnen het speciaal onderwijs is sprake van een grote spreiding in begaafdheid. Binnen onze locaties wordt lesgegeven aan leerlingen met een verstandelijke beperking, maar ook aan leerlingen die in potentie het vwo-niveau aankunnen. Bij het samenstellen van de groepen wordt rekening gehouden met de leeftijd, het ontwikkelingsniveau, leerroute en ondersteuningsbehoefte van de leerling.

Op de locaties wordt een voortgangsregistratie, leerlingvolgsysteem, gebruikt voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen.

Voortgezet Speciaal Onderwijs

Onderwijsbouwwerk VSO Heliomare Onderwijs

Heliomare Onderwijs heeft in de regio Noord-Holland een duidelijke positie als expertisecentrum in de toeleiding van leerlingen met verstandelijke en/of (meervoudige) lichamelijke beperkingen. Juist deze positie maakt dat Heliomare Onderwijs ervoor kiest om alle profielen, zoals deze wettelijk beschreven zijn in de Wet op de Expertisecentra (per 1 augustus 2014 in de volksmond bekend als Wet Kwaliteit VSO), ook in de toekomst te blijven aanbieden.

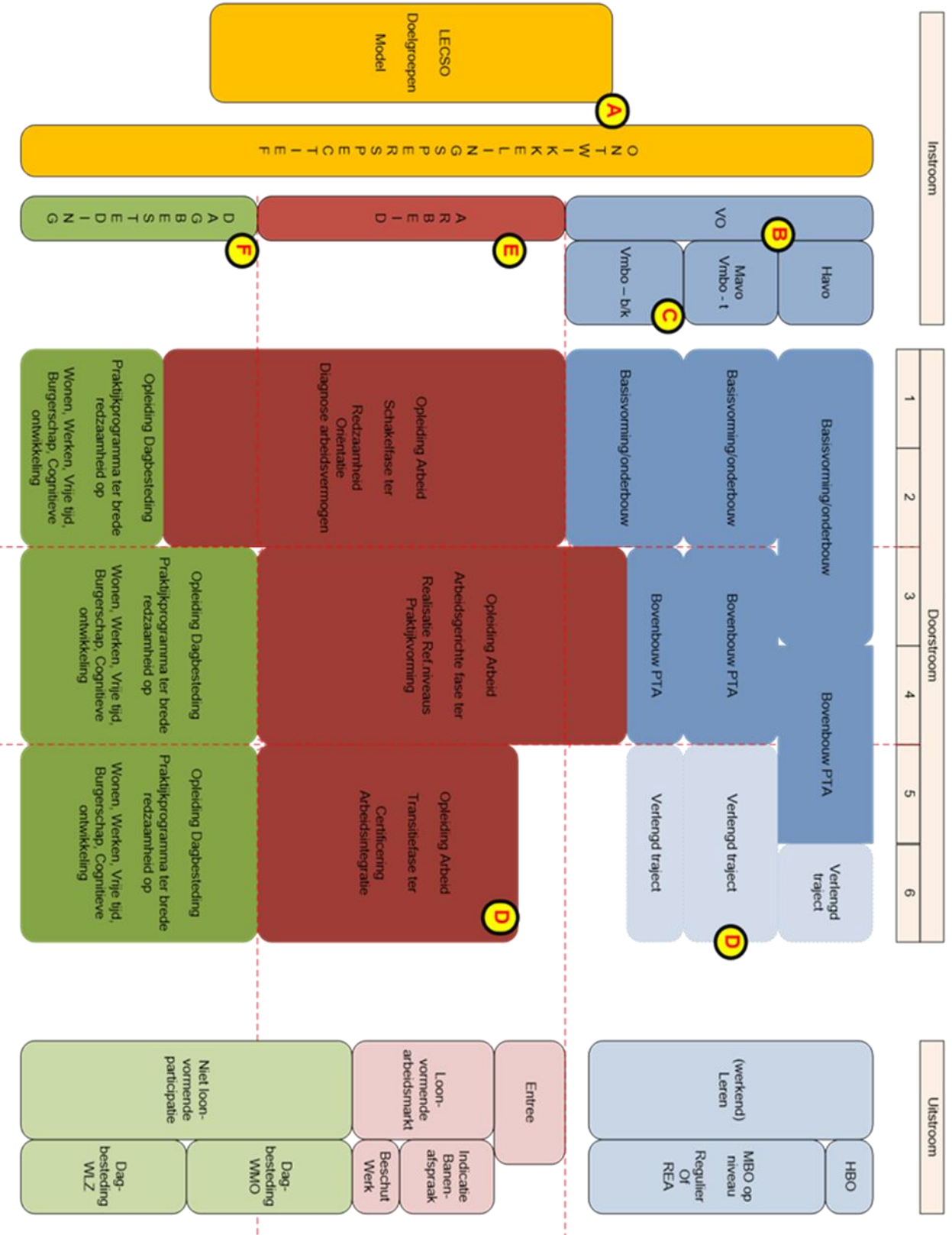
Dat wil zeggen dat Heliomare Onderwijs zich binnen de diverse samenwerkingsverbanden, waarin zij participeert blijft en gaat profileren als onderwijsinstelling met de volgende profielen:

- Vervolgonderwijs – gericht op het behalen van een volledig diploma vmbo of havo, met als doel om door te stromen naar een vervolgopleiding
- Arbeid – gericht op een uitstroom naar loonvormende arbeid, al dan niet ondersteund door theoretische en vakgerichte certificaten, of eventueel een entreekwalificatie
- Dagbesteding – gericht op een uitstroom naar een vorm van dagbesteding, zonder dat sprake is van loonvorming

Alhoewel Heliomare Onderwijs haar onderwijs aanbiedt als volledige trajecten, gericht op toeleiding naar vervolgvoorziening/uitstroombestemming, is tussentijdse in- en uitstroom te allen tijde mogelijk. Waar het tussentijdse instroom betreft, worden leerlingen ingeschaald op het voor hen best passende profiel en daarbinnen de best passende onderwijsfase, zodat zij daarmee aansluiten bij het lopende onderwijstraject. Voor wat betreft tussentijdse uitstroom is deze vooral gericht, waar mogelijk, naar terugkeer naar het regulier onderwijs, passend bij de uitgangspunten van passend onderwijs. Het gros van de leerlingen echter, zal een volledig traject bij Heliomare Onderwijs doorlopen.

In beginsel is voor alle profielen uitgegaan van een basisprogramma van een vast aantal jaren, dat per profiel kan verschillen. Op het basisprogramma zijn altijd uitzonderingen mogelijk, zowel qua verlenging van het programma, als qua versnellen van het programma. Een en ander kan daarbij zijn ingegeven door factoren betreffende de leerling zelf, maar kan ook zijn ingegeven door factoren van externe aard, zoals daar zijn factoren omtrent verblijfsduur in het onderwijs zoals vastgesteld door het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs. Overigens is bij de opbouw van de diverse profielen uitgegaan van een verblijfsduur tot 18 jaar

Hoe de profielen zich tot elkaar verhouden is op de volgende pagina in een model weergegeven. Navolgend worden de belangrijkste elementen toegelicht.

A. Criteria voor toewijzing

Toewijzing naar de profielen vindt centraal op basis van een objectieve set van criteria plaats. Voor de inhoud van de set wordt het doelgroepenmodel vso van LECSO gehanteerd, waaraan Heliomare Onderwijs bij de ontwikkeling een belangrijke inhoudelijke bijdrage heeft geleverd. Buiten de toewijzing aan een profiel wordt in deze fase ook al een eerste verwachting van de aard van de uitstroom uitgesproken. Uitgangspunt bij de opzet van de onderbouw van de profielen is, dat de routes op de scheidslijn tussen de profielen ingedeeld worden bij het profiel met de hoogste ambitie.

Aansluitend op de toewijzingscriteria wordt een set van standaarden en doorstroomcriteria ingezet op basis waarvan bepaald kan worden of de leerling nog in de juiste route zit richting uitstroom. Uitgangspunt is voorwaardelijke doorstroom; leerlingen die de niveaus niet of juist erg goed halen, zullen geadviseerd worden om een voor een beter passend profiel/route te kiezen. De bepaling van de opbrengsten t.o.v. de gestelde doelstellingen van de relevante route (keuze voor door-, op- of afstromen) vindt profieloverstijgend plaats.

B. Uitstroomprofiel havo/mavo/vmbo-t

Binnen het profiel Vervolgonderwijs worden diplomagerichte trajecten aangeboden op het niveau van havo en mavo (vmbo-t).

Deze trajecten worden volledig binnen Heliomare onderwijs uitgevoerd conform de richtlijnen van de Wet op het Voortgezet Onderwijs. Daarmee volgen de trajecten in beginsel de basisduur, zoals deze voor de vormen van onderwijs is vastgesteld. Een havo-traject bestaat daarmee 5 jaar, bestaande uit een onderbouw van 3 jaren en een bovenbouw van 2 jaren. Een mavo-traject bestaat 4 jaren, bestaande uit een onderbouw van 2 jaren en een bovenbouw van 2 jaren. Doubleren of verlengen van een bouw op grond van in het OPP benoemde belemmerende factoren is mogelijk.

In de bovenbouw wordt gewerkt met een Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA), dat voorziet in examinering via Staatsexamens.

C. Uitstroomprofiel vmbo-b/k

Als 3e niveau binnen het profiel Vervolgonderwijs worden trajecten aangeboden op vmbo basis- en/of kaderberoepsgericht.

Deze trajecten worden volledig binnen Heliomare onderwijs uitgevoerd conform de richtlijnen van de Wet op het Voortgezet Onderwijs. Daarmee volgen de trajecten in beginsel de basisduur, zoals deze voor de vormen van onderwijs is vastgesteld. Een traject bestaat 4 jaren, bestaande uit een onderbouw van 2 jaren en een bovenbouw van 2 jaren.

Uitvoering van de trajecten vmbo-b/k vindt plaats in symbiose met het regulier voortgezet onderwijs, minimaal daar waar het het praktijkgedeelte betreft. Dit is voorwaardelijk om leerlingen naar een volledig diploma te kunnen leiden, aangezien het praktijkdeel van dit vmbo-programma niet via Staatsexamens te examineren is. De mate van symbiose kan zich verder uitstrekken tot een volledige gezamenlijke uitvoering van het PTA.

Op grond van de regelgeving binnen de Wet op het Voortgezet Onderwijs, is het mogelijk voor individuele leerlingen het examentraject vmbo-b het examentraject in te vullen als Entreeopleiding.

Voor leerlingen voor wie bij de start van het schooltraject nog twijfelachtig is of een volledig vdiploma mogelijk is en voor leerlingen met voldoende cognitie die meer praktisch georiënteerd zijn, zal een praktische variant van de onderbouw vmbo-b/k geboden worden. In deze

tweejarige route wordt de basis gevormd door de kerndoelen vo (vandaar profiel Vervolgonderwijs). Na deze onderbouw van twee jaar zal bekeken worden of de leerling daadwerkelijk door kan stromen naar de bovenbouw vmbo of het traject vervolgt in het profiel Arbeid.

D. Verlengd traject

Verlengde trajecten kunnen van toepassing zijn in twee voorkomende gevallen

Niet alle leerlingen die een vo-diploma halen, beschikken over voldoende vaardigheden om succesvol door te kunnen stromen naar het mbo of hbo. Kortweg, hun uitstroombestemming is een andere, dan het profiel waarin zij verkeren. Deze leerlingen zijn gebaat bij een opleiding waarin naast het diplomagericht aanbod ook voldoende aandacht besteed wordt aan praktische en sociale vaardigheden, zodat uitstroom naar die alternatieve bestemming succesvol kan zijn. Het extra aanbod kan bestaan uit een traject in het ATC, (begeleide) stages of andere passende arbeidstoeleidende activiteiten.

Het traject kan na het PTA of naast het PTA plaatsvinden. In beide gevallen zal sprake zijn van een verlengde duur van het onderwijstraject.

Een tweede variant van een verlengd traject kan gelegen zijn in het vinden van aansluiting op een uitstroom naar REA College. REA College biedt bepaalde groepen studenten een beroepsopleiding op mbo-niveau 1 tot en met 4. REA College is echter pas mogelijk voor leerlingen vanaf 18 jaar.¹ Mogelijkerwijs kan een verlengd traject op het vso een overgang naar REA College vergemakkelijken.

E. Uitstrooprofiel Arbeid

Voor profiel Arbeid uitgegaan van een basisprogramma van 6 jaren. Met dit uitgangspunt sluit de school aan bij de adviezen van SLO, zoals deze gegeven zijn in het document 'Bouwstenen voor het vso: uitstrooprofiel Arbeidsmarkt en Dagbesteding'. De aard van de fase is vooral afgestemd op de praktijkcomponent. In hoeverre moet deze oriënterend zijn, voorbereidend op werk, of gericht op transitie naar een maatschappelijk vervolg:

- Schakelfase: gericht op theoretische vorming, persoonlijke vorming, huiselijke redzaamheid en oriëntatie op talenten en interesses; fungeert als brugperiode en diagnose van arbeidsvermogen;
- Arbeidsgerichte fase: gericht op oriëntatie en voorbereiding op arbeid middels ontwikkelen van algemene werknemersvaardigheden in stagevormen en beroepspraktijk en start met certificerende cursussen; cognitieve vorming richting referentieniveaus taal en rekenen;
- Transitiefase: gericht op transitie naar de vervolgbestemming, ondersteund met theoretische en/of branchegerichte certificaten;

Het profiel Arbeid is opgebouwd als eindonderwijs richting betaald werk. Binnen het traject zijn echter een aantal belangrijke keuzepunten voor het vervolg.

Aan het eind van de schakelfase is er een duidelijke inschatting mogelijk van het (potentiële) arbeidsvermogen². Waar de verwachting is, dat dit niet aanwezig en/of ontwikkelbaar is, is een route richting loonvormende arbeid niet aan de orde. Schakeling naar het profiel Dagbesteding is voorliggend.

¹ Leerlingen in het vso hebben het recht om tot hun 20^e in het vso te verblijven, maar de ervaring leert dat veel samenwerkingsverbanden een drempel inbouwen bij 18 jaar.

² Inschatting door school, mede ondersteund door de interne arbeidsdeskundige, op grond van de criteria van het Schattingsbesluit Wajong.

Aan het eind van de arbeidsgerichte fase, is het mogelijk, voor die leerlingen die dat aankunnen, een overstap te maken naar de Entreeopleiding op het ROC. Deze stap is vooral aan te bevelen voor leerlingen, van wie de verwachting is, dat zij een Entreekwalificatie met doorstroomrecht³ kunnen behalen, zodat een beroepsopleiding op niveau 2 mogelijk wordt.

Tevens wordt in deze fase nadrukkelijk gekeken of het aanwezige arbeidsvermogen daadwerkelijk loonvormend ingezet zal kunnen gaan worden. Er wordt dan een toeleidingsprogramma geboden met begeleide (groeps)stages ter voorbereiding op een vorm van arbeidsgerichte dagbesteding (met doorontwikkelingsmogelijkheden richting betaald werk). Zo wel, dan wordt een toeleidingsprogramma geboden met zelfstandige stages ter voorbereiding op loonvormend werk in een vrije of beschutte setting. De aard van de stages wordt hierop aangepast.

Leerlingen, die het profiel Arbeid bij Heliomare Onderwijs afronden krijgen in de laatste fase een curriculum aangeboden waarin certificering een belangrijke plaats inneemt. Dat betreft zowel theoretische als praktijk- en branchegerichte certificering. Tevens wordt het curriculum zodanig ingericht, dat leerlingen, die blijf geven van een voldoende niveau, alsnog als extraneus een Entreediploma kunnen behalen. Dit is echter geen doel, maar veeleer een bijkomende mogelijkheid.

In het laatste deel van de transitiefase wordt volop werk gemaakt van arbeidsintegratie en inpassing. Met de inzet van Heliomaatwerk en andere ondersteunende programma's wordt er volop naar gestreefd, dat de laatste stage overgaat in werk.

F. Uitstroomprofiel Dagbesteding

Het profiel Dagbesteding is gericht op leerlingen zonder arbeidsvermogen. Dit is ofwel vastgesteld bij instroom in het vso, ofwel duidelijke geworden in de schakelfase van het profiel Arbeid.

Het profiel is gericht op leerlingen zonder arbeidsvermogen en streeft naar een zo groot mogelijk persoonlijke redzaamheid van leerling op cognitief gebied en op de gebieden wonen, vrije tijd, werken (activiteiten), dagbesteding en burgerschap.

Daar waar het profiel een basisduur kent van 6 jaren, wordt in de laatste fase scherp gekeken, wat de meeste optimale plek is voor een leerling. Daarbij kan het voorkomen, dat er gezocht wordt naar verlenging van het onderwijstraject om de ontwikkelingskansen van de leerling te vergroten, of naar een vervroegde uitstroom naar dagbesteding, als ingeschat wordt, dat de leerling daar baat bij heeft.

Slotoverweging

Bovenbeschreven onderwijsbouwwerk schetst de contouren van de onderwijsprofielen zoals Heliomare deze voor ogen heeft, om daarmee aan te sluiten bij de mogelijkheden in een veranderende samenleving. Naast of na deze contouren ligt de inhoudelijke invulling van de profielen voor. Daarbij kunnen bestaande werkwijzen en arrangementen ingepast worden bij nog te ontwikkelen arrangementen. De recente uitgave 'Leren voor werk' geeft hierin al duidelijk richting.

³ Nederlandse taal en rekenen op referentieniveau 2F

Beschrijving doelgroepen VSO
Uitstroomprofiel Arbeid & Dagbesteding
Heliomare College Alkmaar

1. VSO Heliomare College Alkmaar (HCA) in het kort.

ONZE DOELGROEP

Op VSO Heliomare College Alkmaar biedt onderwijs aan leerlingen in de leeftijd van 12 tot max. 20 jaar die ondersteuning, begeleiding of zorg nodig hebben wat betreft hun verstandelijke, zintuigelijke of functionele belemmeringen en/of hun gedrag. Hun ondersteuningsbehoeften zijn dusdanig dat dit (tijdelijk) niet gerealiseerd kan worden in het reguliere voortgezet onderwijs. Onze leerlingen stromen uit naar (beschut)arbeid, dagbesteding of vervolgonderwijs.

Binnen onze doelgroep van HCA is ook sprake van het tegelijkertijd aanwezig zijn van verschillende belemmeringen. Zo kan er naast een verstandelijk-functionele belemmering ook sprake zijn van belemmering op visueel of auditief gebied. Of zijn sommige leerlingen totaal afhankelijk van anderen, bij algemene dagelijkse handelingen of bij onderwijsvoorwaardelijke (fijn-) motorische activiteiten en handelingen, tot totale zelfstandigheid.

Binnen het doelgroepenmodel vallen onze leerlingen grotendeels onder de doelgroepen leerlingen met:

- *bepaalde cognitieve ontwikkelingsmogelijkheden,*
- *stabiel ernstig beperkte motorische ontwikkelingsmogelijkheden,*
- *ernstige problemen in gedrag en/of redzaamheid, inclusief stoornissen in het autistisch spectrum.*

ONZE BELANGRIJKSTE UITGANGSPUNTEN

Iedere leerling is uniek in wie hij* is, hoe hij is, wat hij meemaakt en wat hij wil. Ouders en leerling zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. De leerling is **zoveel als mogelijk eigenaar van zijn leer- en ontwikkelproces** en wordt (uitgedaagd) hierbij actief betrokken.

Het onderwijs op het HCA is toekomstgericht en wil dus bijdragen aan een optimaal resultaat voor alle leerlingen, op basis van hun cognitieve mogelijkheden en gedragsmatige vaardigheden. Dat resultaat moet passen bij het niveau en de ambitie van de leerling **richting een zo groot mogelijke zelfstandigheid en participatie aan de maatschappij op het gebied van wonen, werken, vrije tijd en burgerschap**. Het onderwijsprogramma bestaat uit praktijk- en cognitieve vakken, is betekenisvol waarbij we rekening houden met de **diversiteit** van onze leerlingen bij:

- het ontwerpen van schoolomgeving, school zelf, inrichting van de klas, verwerken van lesinhouden door de leerlingen;
- het inzetten van een veelheid van voorzieningen, materialen, activiteiten en groeperingsvormen;
- het aanbieden van keuzemogelijkheden met betrekking tot onderwijnsinhoud.

Wij zijn **een gezonde school** waarmee we aangeven dat we nadrukkelijk aandacht geven aan het welbevinden van onze leerlingen. We dragen gezamenlijk zorg voor een (sociaal) veilig schoolklimaat en gaan respectvol met elkaar om wat een voorwaarde is voor onze leerlingen om tot leren te komen. **Aandacht voor gezondheid, welbevinden en zelfbeeld** van onze leerlingen (samen met de ouders/verzorgers) is geïntegreerd in ons onderwijsaanbod.

Het HCA werkt **opbrengst- en handelingsgericht** dat wil zeggen dat ons handelen doelgericht is, de **positieve aspecten** zijn van groot belang en de onderwijsbehoeften van onze leerling (ontwikkelingsperspectief) staat centraal. De professional doet er toe. Hij heeft een werkwijze die systematisch en transparant is en er is **afstemming en wisselwerking**. We werken **constructief** samen met ouders/verzorgers, binnen ons team en met externe partners.

INSTROOM -(TUSSENTIJD)S) UITSTROOM

Leerlingen stromen in vanuit Heliomare Speciaal Onderwijs, een andere vorm van (voortgezet) speciaal onderwijs of regulier onderwijs (inclusief speciaal basisonderwijs).

Leerlingen stromen gemiddeld op 18-jarige leeftijd en uiterlijk op 20-jarige leeftijd uit naar dagbesteding of arbeid, passend bij de eigen mogelijkheden en interesses en het aanbod van uitstroommogelijkheden. Gemiddeld vertrekt tussentijds 1 tot 2 leerlingen per jaar de school naar een andere vorm van onderwijs zoals het praktijkonderwijs.

Uitstroomgegevens HCA van de afgelopen drie jaren

Uitstroom	Jaar 2017	%	Jaar 2018	%	Jaar 2019	%
Totaal aantal uitgestroomde leerlingen	28	100%	28	100%	23	100%
Dagbesteding	25	89,2 %	23	82 %	17	73%
Arbeid/beschut werk	2	7,2 %	3	11 %	4	18%
Vervolgonderwijs	1	3,6 %	2	7 %	-	-
Zonder vervolgplek	-	-	-	-	2	9 %

BESTENDINGING

Het HCA volgt de leerlingen nadat ze van school zijn gegaan nog twee jaar.

Stage&Transitie checkt jaarlijks of de leerlingen na een jaar, twee jaar nog op dezelfde vorm van uitstroom zitten. Daarnaast geeft het HCA oud-leerlingen die belemmeringen ervaren in hun nieuwe vervolgschikking de mogelijkheid om hulp en advies te vragen bij Stage&Transitie

2. Samenwerking

Interprofessioneel samenwerken:

Ondersteuning, begeleiding en zorg verlenen bij onze leerlingen vraagt om nauwe samenwerking waarbij onze leerlingen, hun ouders/verzorgers en waar nodig hun sociale netwerk actief betrokken en gehoord worden bij alle beslissingen. Waar mogelijk hebben leerlingen en ouders/verzorgers de regie. Onze leerlingen hebben een complexe ondersteunings-, begeleidings- of zorgvraag. Dat vraagt dat ons team bestaat uit verschillende specialisaties en daar waar nodig schakelen we externe partners of samenwerkingsverbanden in op voet van gelijkwaardige samenwerking met ouders/verzorgers en leerlingen.

Samenwerking Passend Onderwijs Advies Heliomare:

Waar nodig schakelen we de expertise in van het team van Heliomare Passend Onderwijs Advies in op gebied van advies en coaching professionals HCA en haar partners op gebied van gedrag en bij onze leerlingen die vanwege complexe vragen een andere vorm van onderwijs nodig hebben (H.Interventieteam Thuiszitters)

3. Ondersteuningsaanbod HCA uitstroom arbeid&dagbesteding

OPBOUW VSO UITSTROOM ARBEID&DAGBESTEDING

De opbouw van de onderwijsorganisatie van Heliomare College Alkmaar waarbij we de leerlingen toeleiden naar arbeid en/of dagbesteding omvat 3 fasen.

I De oriëntatiefase met begeleide interne stage: leeftijd 12/13/14 jaar

Het accent ligt in deze fase vooral op het vergroten van de cognitieve vaardigheden (lezen, taal, rekenen) en de eerste oriëntatie op arbeid en de praktijksectoren. Vanuit het toekomstige ontwikkelings- en arbeidsperspectief gaat het in deze eerste fase om de elementaire praktische vaardigheden en algemene beroepsvaardigheden. Gebruik wordt gemaakt van onze eigen assessmentinstrumenten (De 7 kenmerken) gebaseerd op de arbeidsgerichte competenties (specifiek de 8 AKA-competenties, de BORIS competenties en specifieke werknemersvaardigheden). Tijdens deze fase gaan de leerlingen voorkomende praktische taken (rekening houdend met de verschillende uitstroomrichtingen) binnen een veilige gestructureerde omgeving onder begeleiding van een leerkracht uitvoeren. De leerlingen worden beoordeeld op een aantal vooraf geselecteerde competenties (plus specifieke werkvaardigheden). In deze fase worden de leerlingen getraind in sociale vaardigheden met behulp van de methode Leefstijl.

II Beroepsgerichte fase met begeleide externe groepsstage: leeftijd 14-15-16 jaar.

In deze periode krijgen de leerlingen praktijklessen. Tijdens de lessen is ruim aandacht voor de arbeidsgerichte competenties (specifiek de 8 AKA-competenties, de competenties en de specifieke werknemersvaardigheden). Leerlingen worden voorbereid op stages buiten de school, onder andere door het uitvoeren van interne stages binnen de school en LOL stages onder begeleiding van leraarondersteuner van Heliomare en begeleiders van het stagebedrijf (LOL = Leren Op Locatie). De theorievakken staan in dienst van de ontwikkeling tot deelnemer aan de arbeidsmarkt of dagbesteding.

Deze fase is er op gericht te onderzoeken naar welke werkzaamheden binnen een sector de belangstelling en kansen van de jongere uitgaat. Daarnaast worden de mogelijkheden en onmogelijkheden van de jongere in kaart gebracht om het perspectief steeds nauwkeuriger vorm te geven. Naast de leerdoelen die al in de eerste fase aan de orde waren gaat het hier ook om doelen die op de arbeidspraktijk gericht zijn. De leerlingen worden beoordeeld op een aantal vooraf geselecteerde competenties. In deze fase worden de leerlingen getraind in sociale vaardigheden met behulp van de methode Leefstijl en in de werknemersvaardigheden.

III Transitiefase naar zelfstandige externe stage: leeftijd 16+ jaar.

De leerlingen gaan maximaal vier dagen per week op stage en worden daarbij begeleid door de praktijkbegeleider, de mentor en door de stage coördinator. Op school wordt gewerkt aan het vergroten en verbeteren van de sociale en werknemersvaardigheden, vakspecifieke werkvaardigheden en zelfstandigheid. Ervaringen op de stageplaats worden daarbij als uitgangspunt gebruikt. De jongere wordt voorbereid op deelname aan de maatschappij in de vorm van arbeid of zorg/dagbesteding.

De leerlingen worden beoordeeld op een aantal vooraf geselecteerde competenties. In deze fase worden de leerlingen getraind in sociale vaardigheden met behulp van de methode Leefstijl en in de werknemersvaardigheden.

Binnen de locaties heeft de school voldoende mogelijkheden voor praktijkfaciliteiten. Daarnaast richten wij ons ook op samenwerking met andere organisaties om de leerlingen tijdens de schoolperiode zo goed mogelijk voor te bereiden op de naschoolse periode.

Arbeidsonderzoek

Een arbeidsonderzoek voor de leerling kan soms nodig zijn om nog specifiek te achterhalen wat de arbeidsmogelijkheden zijn. De lichamelijke en mentale mogelijkheden van de leerling

worden in kaart gebracht. Er volgt een beroepskeuzeonderzoek, waarbij ook een niveaubepaling hoort. Optioneel wordt (door een arts) een belastbaarheidsprofiel opgesteld. Na het assessment, volgt een gesprek met de leerling, zijn/haar ouders en de mentor/stagebegeleider van de leerling. Daarin wordt het resultaat bekend gemaakt en advies gegeven.

DE LEERROUTES

Leerroute dagbesteding

Vanaf de leeftijd van ongeveer 12 jaar worden de leerlingen die zijn aangewezen op zorg/dagbesteding hierop voorbereid in de vorm van arbeidsvoorbereiding door middel van interne stages, praktijkvakken (Koken – Techniek – Groen – Schoonmaken – Dienstverlening – Productiewerk) en creatieve vorming binnen de school. Op het gebied van kennisontwikkeling worden de CED ZML leerlijnen niveau 3 tot en met 10 gebruikt

Vanaf ongeveer 16 jaar vindt loopbaanoriëntatie plaats en wordt aan de hand van een uitstroomstage toegewerkt naar de aansluiting bij de WLZ of WMO instelling van keuze. De stages die de leerlingen volgen zullen voornamelijk plaatsvinden in een beschermde werkomgeving. De nadruk blijft liggen op het uitvoeren van werkzaamheden binnen de school of nabij school.

Op Heliomare hanteren wij binnen het uitstroomprofiel dagbesteding twee leerroutes:

1. Dagbesteding; belevingsgericht
2. Dagbesteding; arbeidsmatig

Leerroute arbeid

De leerroute arbeid is bestemd voor leerlingen bij wie wordt ingeschat dat zij zijn toe te leiden naar arbeid. Door hun kwetsbaarheid (bepalingen en stoornissen) hebben zij een bepaalde ondersteuningsbehoefte. Het onderwijs is gericht op zowel brede persoonlijke vorming en participatie in de maatschappij, als toe te leiden naar passende arbeid.

Zelfredzaamheid is hierbij een belangrijk onderdeel. Indien mogelijk, behalen de leerlingen passende beroepskwalificaties en sluiten de AVO vakken af met een IVIO-examen.

Op Heliomare maken wij een onderscheid binnen het uitstroomprofiel arbeid:

1. (beschutte) Arbeid; beschut werken
2. (beschutte) Arbeid; arbeid
3. Arbeid/Vervolgonderwijs; Arbeid met certificaten, BORIS Praktijkverklaringen, MBO Entree

Passende kwalificaties: branchegerichte opleidingen en certificaten

- IVIO:

Waar mogelijk wordt gestreefd naar het behalen van referentieniveau taal en rekenen 1F.

In het kader hiervan heeft het IVIO-examenbureau examens ontwikkeld voor het MBO, het VSO en het praktijkonderwijs. Het zijn landelijk erkende examens. De leerlingen kunnen deelnemen aan: Nederlands, rekenen en wiskunde, Engels, veilig werken, burgerschap en sociale vaardigheden op het werk.

- Brancheopleidingen:

In samenwerking met de KPC Groep worden landelijke opleidingstrajecten aangeboden. Leerlingen kunnen de volgende branche-erkende opleidingen volgen:

1. Werken in de Keuken
2. Werken in het Groen
3. Werken in de groot huishouding
4. Werken in de Winkel

Let op: met praktijk worden én de stages en de praktijkvakken bedoeld

TRANSITIE

Transitie is een belangrijk onderdeel in het toewerken naar een concrete vervolgstap voor leerlingen. Het is een zorgvuldig gepland proces, waarin de school (Stage & Transitie) het voortouw heeft, maar waarbij ouders en vooral de leerling nauw betrokken zijn.

Het doel van het transitie voorbereidend plan is het verkennen van de voor transitie belangrijke gebieden:

- wonen
- werken of dagbesteding
- vrije tijd

Voor dit transitie voorbereidend plan worden de mogelijkheden, interesses en een bepaling van het leerniveau rond het twaalfde jaar van de leerling in kaart gebracht.

Rond het veertiende, vijftiende jaar wordt op basis van het ontwikkelperspectief van de leerling en aan de hand van alle overige beschikbare gegevens een concreet individueel transitieplan gemaakt voor de leerling.

In het transitietraject wordt op het gebied van dagbesteding aandacht besteed aan de volgende aspecten:

- de actuele mogelijkheden voor arbeidstoeleiding
- de arbeidsvoorkeur en de arbeidsmogelijkheden van de leerlingen
- het proces van arbeidstoeleiding inclusief een langdurig begeleid stagetraject
- aanbod gericht op arbeidsoriëntatie, arbeidsvoorbereiding en arbeidstraining
- registratie van de effecten van arbeidstoeleiding.

Hiernaast worden voor de gebieden wonen en vrije tijd ook de interesses en mogelijkheden in kaart gebracht en in ontwikkelingsactiviteiten vertaald. Het individueel transitieplan is een levend document dat meegroeit met de ontwikkeling van de leerling.

ICT&MEDIA

Leerlingen van verschillende leeftijd en niveau leren, creëren en communiceren op het Heliomare College Alkmaar (HCA). Op het HCA vinden we het van belang dat leerlingen onderwijs krijgen binnen een veilig pedagogisch schoolklimaat. Respectvolle omgang met elkaar in de klas, in de gang en op het schoolplein behoort tot één van de kernwaarden van onze onderwijscultuur. Ook het virtueel omgaan met elkaar op sociale media hoort hierbij. Fysiek en virtueel communiceren leerlingen met elkaar en met anderen. Leerlingen van het HCA gebruiken ook het internet. Om zich op deze 'digitale snelweg' te kunnen handhaven is digitale geletterdheid nodig. School is bij uitstek de plaats om dit te leren en hierover te communiceren. Aandacht voor digitale geletterdheid en de digitale communicatiemogelijkheden is nu belangrijk, maar zeker ter voorbereiding op toekomstige participatie van onze leerlingen in de maatschappij. Het ontwikkelen van digitale geletterdheid van onze leerlingen in het kader van burgerschapsvorming is daarom van groot belang en wordt opgenomen in het beleid rond de veilige school. Het HCA hanteert voor het begrip 'digitale geletterdheid' het model van Curriculum.nu⁴ met de onderdelen:

- Informatievaardigheden
- Computational thinking
- Mediawijsheid
- ICT basisvaardigheden

⁴ <https://curriculum.nu/ontwikkelteam/digitale-geletterdheid/>

ONDERSTEUNENDE COMMUNICATIE

Binnen HCA wordt sterk ingezet op ondersteunende communicatie. Het is belangrijk voor waar we als HCA voor staan om onze leerlingen te begrijpen en het gevoel voor onze leerlingen dat ze begrepen worden. Vanuit coaching en ondersteuning van de logopedist zowel intern (de school zelf) als extern (op stageplekken) krijgen we Inzicht krijgen mogelijke hindernissen, maken we gebruik te maken van Ondersteunde Communicatie (OC) en kunnen we ons aanspreekniveau aanpassen.

ONDERSTEUNING ZORG

Een aantal leerlingen hebben bij hun persoonlijke verzorging (gedeeltelijk) hulp nodig. De ondersteuning is gebaseerd op de individuele behoefte van de leerling. Het doels is zo zelfstandig mogelijk te functioneren: 'je doet het zelf of je regelt het zelf, zo nodig met hulp'.

Voor gespecialiseerde lichamelijke verzorging wordt een beroep gedaan op de assistent die werken volgens individuele (medische) protocollen en hebben regelmatig nascholing. Daarnaast ondersteunen zij ook in het onderwijs en bij de praktijkvakken.

4. Dagelijkse ondersteuning

TEAMEXPERTISE

HCA heeft de volgende deskundigheid in het team:

- Groepsleerkrachten met bevoegdheid speciaal onderwijs / Master SEN
- Senior leerkrachten
- Vakleerkrachten en gespecialiseerde leerkrachten
- Leerkracht ICT&Media
- Assistenten: minimaal SPW4 en certificering op o.a. voorbehouden handelingen.
- Leraarondersteuners: minimaal niveau 4 MBO en certificering professionalisering leraarondersteuners.
- Logopedist (onderwijsondersteunend)
- revalidatiearts
- Jeugdarts
- Intern begeleider
- Maatschappelijk werk
- Orthopedagoog/GZ-psycholoog (gedragsdeskundigen) ondersteunend)
- Kinderfysiotherapeut / ergotherapeut vanuit Revalidatie Heliomare Kind/Jeugd

Onderstaand de specifieke expertise die we inzetten t.b.v. onze leerlingen:

- ontwikkelingspsychologie van het kind. Deskundig in de benadering van een leerling, zowel orthodidactisch als pedagogisch, met een laag ontwikkelingsniveau wat betreft aandacht functioneren, leer strategieën en op het gebied van gedrag.
- specifieke aandacht op het gebied van lichaamsgebonden en associatieve ervaringsordeningen.
- toepassen van ondersteunende communicatiemiddelen en methoden.
- specifieke aandacht voor sensomotorische integratie, zintuigeluigelijke ontwikkeling.
- omgaan met diverse syndromen, o.a. syndroom van Down, stoornissen in het autistisch spectrum.
- sociaal-emotionele ontwikkeling.
- spelontwikkeling.
- actief aanbod in sociale, fysieke, medische en educatieve zelf redzaamheid.
- structuur in personen, inrichting, activiteiten en tijd.
- eigen mogelijkheden en beperkingen.
- ondersteuning executieve functies.
- moeilijk verstaanbaar gedrag.
- seksuele ontwikkeling.
- specifieke medische zorg en algemene dagelijkse verzorging (ADL), hygiëne, (sonde)voeding, toiletgang, voorbehouden handeling.
- interdisciplinaire samenwerken.
- Taal- spraakstoornissen, Communicatiestoornissen / Niet- of nauwelijks sprekende kinderen, Rekenstoornis.
- Aandachtstoornissen.
- Epilepsie.
- Niet aangeboren hersenbeschadiging.
- Gedragsproblematiek, psychiatrische problematiek en omgaan met psychologische kwetsbaarheid.

ZORGKANTOOR

Het zorgkantoor wordt bemand door onze assistenten. Zij ondersteunen, begeleiden en coachen leerlingen die dusdanige fysieke/motorische belemmeringen op het gebied van zelfredzaamheid vanuit de visie: je doet het zelf en anders regel je het zelf: regie bij de leerling. Wat is er allemaal voor jou nodig, hoe regel je dit.

Het zorgkantoor biedt ook paramedische ondersteuning, EHBO, ondersteunen bij (epileptische) aanval en verrichten voorbehouden handelingen. Zij zijn verantwoordelijk voor de medicatieverstrekking en allerlei protocollen, medicatieverklaringen en contacten met ouders/verzorgers.

STAGE&TRANSITIE

Het zo goed mogelijk voorbereiden op de stap naar de samenleving op gebied van werken is een van onze pijlers. Het Stage&Transitiebureau heeft hierin een coördinerende rol. Denk daarbij aan contacten met vele bedrijven / dagbestedingen in de regio en de samenwerking met het Samenwerkingsverband. Daarnaast ondersteunen en begeleiden zij onze leerlingen (en hun ouders/verzorgers) in hun proces naar die volgende stap op gebied van talentontwikkeling, keuzes maken mbt een passende plek en hebben zij een beleidsmatige functie m.b.t. de kwaliteit van het aanbod HCA (is dat nog steeds passend), professioneel handelen mentoren en leraarondersteuners. Stage&Transitie bestaat uit 2 gespecialiseerde leerkrachten en werken samen met maatschappelijk werk, logopedist, mentoren, leraarondersteuners. Stage&Transitie neemt deel in het netwerk van Samenwerkingsverband Noord-Kennemerland.

COMMISSIE VAN BEGELEIDING

HCA heeft een Commissie van Begeleiding bestaande uit de schoolleider, een psycholoog / orthopedagoog, een maatschappelijk werkende, een intern begeleider en op afroep een jeugdarts en revalidatiearts in de commissie. De leerkracht, mentor of leraarondersteuner en de therapeuten zijn op afroep per leerling bij de vergadering aanwezig.

De commissie

- verzorgt handelingsgerichte diagnostiek (gericht op de ontwikkeling van de mogelijkheden van de leerling).
- monitort, stuurt en begeleidt het onderwijs-leerproces.
- integrale expertise.
- verzorgt begeleiding van medewerkers en ouders.
- verzorgt voorlichting en advisering.
- is eindverantwoordelijk voor het aangeboden onderwijs en begeleidingsprogramma, inclusief advisering met betrekking tot uitstroomperspectief.
- is verantwoordelijk voor het opstellen van het ontwikkelingsperspectief en houdt regie over de evaluatie van de doelen en terugkoppeling naar de samenwerkingsverbanden.

5. Schoolondersteuningsprofielen HCA

Het HCA biedt een aantal gangbare aanvullende voorzieningen. Er wordt gewerkt in niveaugroepen, er is meer aandacht voor taal en rekenen, een aanbod van leerlijnen op basis van kerndoelen, niveau- en tempodifferentiatie in de lesmethoden, aanvullend remediërend materiaal en waar nodig wordt een aparte lesmethode ingezet.

Maar we bieden nog zo veel meer. In onderstaand overzicht hebben we onze ondersteuning binnen het HCA uitgewerkt naar **basisondersteuning, verdiepte- en intensieve ondersteuning** en dit uitgesplitst naar vier velden:

1. leertijd/aandacht en handen in de klas,
2. onderwijsmateriaal/-aanbod en ruimtelijke omgeving,
3. expertise en extra aandacht
4. samenwerking met externe partners

Daarnaast wordt HCA steeds vaker benaderd met de vraag om vanuit onze expertise mee te denken en te kijken naar een passende plek voor leerlingen die ernstige functionerings-en participatieproblemen ervaren. We noemen dat een **onderwijszorgarrangement** waarbij we samenwerken met samenwerkingsverband, zorginstelling of jeugdhulp en gezamenlijke afspraken maken waarbij de schoolloopbaan centraal staat maar een combinatie van school en een andere voorziening ook denkbaar is.

Er zijn ook mogelijkheden betreffende **tijdelijke arrangementen** waarbij wij onderdeel zijn in de samenwerking met externe partners / samenwerkingsverbanden en in verbinding staan met elkaar met als doel een passend onderwijsarrangement voor de leerling te ontwikkelen.

SCHOOLONDERSTEUNINGSPROFIELEN: BASIS – VERDIEPT - INTENSIEF

leertijd/aandacht en handen in de klas	
Basis ondersteuning	<p>De ondersteuningsbehoeften van de leerling kunnen worden geboden in een groep van gemiddeld 14 leerlingen. De grootte van de groep is afhankelijk van de ondersteuningsvraag. De lessen worden gegeven door een (vak) leerkracht met gedeeltelijke ondersteuning van een assistent en/of leraarondersteuner.</p> <p>Doelgericht aandacht voor groepsvorming. Werken vanuit een vaste groep met vaste mentoren.</p> <p>Middels individuele coachingsgesprekken is de leerling actief betrokken bij zijn eigen leerproces.</p> <p>Gemiddeld 1000 uren onderwijstijd per schooljaar waarbij het rooster ingericht is in kennisvakken, praktijkvakken en stage.</p> <p>De didactiek is gericht op extra verdieping, verrijking en herhaalde instructie met afwisseling tussen theorie en praktijk</p> <p>De praktijkvakken worden gegeven door vakleerkrachten en/of leraarondersteuners:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koken / Horeca • Groen • ICT&Media • Muziek • Techniek / Creatief • Sport&spel / bewegingsonderwijs • Facilitair / schoonmaak <p>Inzet logopedie: bij lessen mondelinge taal en de praktijkvakken (zoals koken)</p> <p>Communicatie-advies per groep en per leerling</p> <p>Training OC en gebaren voor stage begeleiders</p> <p>De standaardschoolopbouw met de bijpassende standaardbegeleiding is voldoende voor de leerling.</p>
Verdiepte ondersteuning	<p>De ondersteuningsbehoefte van de leerling is zo specifiek (prikkelverwerking, sociale overvraging, internaliserend en externaliserend gedragscomponenten) dat deze niet te organiseren is in een reguliere groep van HCA. Het betreft een groep van 8 leerlingen begeleid door een (vak)leerkracht/leraarondersteuner en een assistent (structuurgroep). Plaatsing in deze groep gebeurt alleen als het echt nodig is. Vanuit plaatsing wordt ook gestreefd naar terugkeer naar de basis setting.</p> <p>Tijdelijke 1 op 1 begeleiding (met als doel functioneren in de groep en op voorwaarde van financiering)</p> <p>Individuele aanpassingen in het rooster (bijvoorbeeld stage, vakken buiten de klas).</p> <p>Verkorte leertijd (combi onderwijs en zorg)</p>

	<p>Extra inzet van orthopedagoog, intern begeleider, maatschappelijk en/of werkschoolarts/revalidatiearts is nodig om:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de onderwijsresultaten te behalen die haalbaar zijn - de leerling stabiel binnen de regels van de school te laten functioneren. <p>De leerling heeft ondersteunende communicatie middelen nodig: (individuele)begeleiding door logopedist/taaldeskundige.</p> <p>Ondersteuning bij lichamelijke gezondheid, bv. inname medicatie, begeleiding bij het eten (de zgn. eetclub), monitoring en verzorging door het zorgkantoor</p> <p>Voor optimale ontwikkeling van de leerling is intensieve samenwerking met de context van de leerling van belang bv. oudercontacten.</p> <p>Voor optimale ontwikkeling van de leerling monitoring in de CVB noodzakelijk.</p>
Intensieve ondersteuning	<p>De leerling is in zeer grote mate ADL afhankelijk i.e. alle dagelijkse zelfzorg activiteiten moeten individueel ondersteund worden.</p> <p>Ondersteuning op gebied van ADL, verpleegkundige handelingen door zorgassistenten</p> <p>Monitoring door revalidatiearts en/of zorgkantoor</p>
Grens	<p>Na 16 jaar: gebrek aan motivatie, verzuim, in geval van een niet meewerkend en/of zorgmijdend systeem.</p> <p>Structurele één op één begeleiding noodzakelijk.</p> <p>Leerling vormt gevaar voor zichzelf/anderen.</p>

onderwijsmateriaal/-aanbod en ruimtelijke omgeving	
Basis ondersteuning	<p>Didactisch gezien vindt de opbouw van de lessen volgens een vaststaand model (EDI) plaats. Rooster en activiteiten zijn voor een bepaalde periode bekend en zichtbaar en visueel gemaakt voor leerlingen.</p> <p>Er is visuele ondersteuning van het onderwijs en de schoolregels door middel van pictogrammen.</p> <p>Steeds meer op de buitenwereld gericht waarbij de leerlingen eerst binnen de school, daarna in groepen buiten de school praktisch aan de slag gaan.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Speciale methodes op gebied van (toegepast) rekenen en Nederlandse taal (Omnidu, DGM, Nieuwsbegrip), engels (groove me, duolingo) • Leefstijl (sociaal-emotionele ontwikkeling) • Seksuele vorming • ICT&Media leerlijn: Mediabegrip • Textiele werkvormen / Algemene techniek • Consumptieve techniek (koken) • Interne stage (voorbereiding op arbeid) (op weg naar stage en werk) • Deviant / Studiemeter • Arbeidstraining • Muziek • Dramatische vorming • Burgerschap (Kies) • Digitale vaardigheden en omgaan met (sociale) media • Talentenmiddag <p>Branchegerichte certificaten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Werken in de keuken/restaurant (koken en serveren). (Stap voor stap) • Werken in het groen. • Werken in de winkel. • Zorg en welzijn. • Schoonmaak in de groot huishouding. (Stap voor Stap) • Huishoudkunde. • Inzet logopedie: materiaal op maat ontwikkeld bij diverse thema's / praktijkvakken <p><i>Ruimtelijke omgeving:</i> Door de groeps grootte is er fysiek meer ruimte in de klassen. Daarnaast beschikt de school over een kooklokaal, techniek-crealokaal, muzieklokaal, arbeidstrainingslokaal, een leerplein en een woonkamer. De locatie heeft een grote fysio/fitnessruimte. De aanwezige specialistische disciplines hebben hun eigen (behandel)kamers zoals psychologen, jeugd/revalidatiearts, logopedie, IB-ers, zorgkantoor en Stage&transitie</p>
Verdiepte ondersteuning	<p>Het gebruik van de reguliere methodieken toegepast volgens een bepaalde werkwijze en visie: Teach, Geef me de vijf en de achterliggende kennis op gebied van begeleiding voor met name leerlingen met ASS. Dat geldt ook voor de praktijkvakken.</p>

	<p>Begeleiding bij het vergroten van zelfvertrouwen/weerbaarheid door stap voor stap begeleiding bij nieuwe ervaringen of activiteiten.</p> <p>De leerling moet leren omgaan met hulpmiddelen om de educatieve zelfredzaamheid te kunnen vergroten (schema's, structuren, werkwijzen om eigen leergedrag te leren richten en op de juiste wijze om hulp of begeleiding te vragen, hulpmiddelen t.b.v. specifieke leerproblematiek zoals bijv. dyslexie, dyscalculie).</p> <p><i>Ruimtelijke omgeving:</i> De leerling heeft ondersteuning en aanpassing nodig vanwege prikkelverwerkingsproblematiek.: vaste opstelling in de klas, afgebakende prikkelarme werkplekken / leeromgeving. En denk daarbij ook aan ICT-middelen, headphones, etc</p>
Intensieve ondersteuning	<p>De leerling heeft ICT-aanpassingen nodig en/of ondersteuning en aanpassing van de fysieke omgeving vanwege lichamelijke beperkingen of beperkte belastbaarheid (hulpmiddelen, drempels, ruimte, meubilair, prikkelarm, afzondering).</p> <p><i>Ruimtelijke omgeving:</i> Binnen de locatie is er een verzorgingsruimte en lift aanwezig.</p>
Grens	<p>De verhouding onderwijs en zorg moet in balans zijn. Er wordt altijd bekeken wat een alternatieve plaats zou kunnen zijn (onderwijs of zorg).</p>

Expertise en extra aandacht	
Basis ondersteuning	Didactisch coachen Praktijkvakken NT2 Traumasensitief onderwijs Leefstijl Stage&Transitie Seksuele vorming Door logopedie: Screening logopedie, NT2, OC in de groep, training Ondersteunde Communicatie intern en extern
Verdiepte ondersteuning	Gedrag – ASS Taalonderzoek logo
Intensieve ondersteuning	De assistenten voorbehouden handelingen als sondevoeding toedienen, katheteriseren, medische protocollen betreffende medicatie, opvang en begeleiding van leerlingen epilepsie.
Grens	

Samenwerking organisaties en instanties	
Basis ondersteuning	Schoolarts (CVB) Fysiotherapie Schoolmaatschappelijk werk Beeldcoaching Adviseur SWV PO en VO Leerplicht Leerlingenvervoer
Verdiepte ondersteuning	Schoolarts (extra hulp/begeleiding) CJG/gezinscoaches
Intensieve ondersteuning	Revalidatie-arts
Grens	Afhankelijk van de ondersteuningsvraag van de leerling kijken we, in overleg met ouders en externe partners, welke ondersteuning en zorg mogelijk is en waar onze grenzen liggen.

6. Ambities en ontwikkelingen

Voor de komende jaren heeft HCA een aantal ambities uitgesproken die erop gericht zijn om hetgeen we al doen te verstreken. Een uitwerking van deze ambitie is te lezen in het schoolplan. Onderstaand een korte, globale uitwerking.

- ✓ Wat de leerling gaat ervaren: Een goede voorbereiding op wonen, werk, vrije tijd en burgerschap d.m.v. kennis, vaardigheden en houden. En een positief zelfbeeld: zelfbewustzijn door inzicht in eigen kunnen; gewaardeerd, gezien en gelukkig voelen.
- ✓ Wat we willen bieden: passend, toekomstgericht onderwijs aansluitend op persoonlijke behoefte en mogelijkheden van de leerling.
- ✓ Wat ons hierbij help: mogelijkheid voor het ontwerpen van passend, inspirerend onderwijs afgestemd op en in verbinding met de leerling.